

Udfra denne betragtning har smørekseportudvalget i den forløbne tid koncentreret sig om at foretage en udligning af de ved eksporten til de forskellige markeder opnåede smørpriser ved ansættelsen af et afregningstal, der danner basis for eksportvirksomhedernes afregning af smør til mejerierne. Af praktiske grunde har man søgt at fastholde afregningstallet for længere perioder ad gangen, således at man undgik unødige svingninger, der kunne skabe nervøsitet og forstyrrelser indenfor handelen og produktionen.

Det er klart, at dette system indebærer, at der kan opstå ret betydelige udsving i smørekseportudvalgets kapitalbeholdninger (smørpuljen), alt efter som de til enhver tid opnåede eksportpriser ligger højere eller lavere i forhold til det gældende afregningstal. Det kan således anføres, at udvalgets beholdning pr. 3. januar 1948 udgjorde 26,9 mill. kr. for derefter at stige jævnt til 54,4 mill. kr. pr. 1. januar 1949. Den 25. juni 1949 udgjorde beholdningen 56,5 mill. kr. Afregningstallet var fra 19. december 1947 til 23. juni 1949 6 kr. 50 øre pr. kg, men nedsattes fra sidstnævnte dato til 6 kr. pr. kg. Denne nedsættelse fandt sted under indtrykket af den umiddelbart forinden truffe langtidsaftale med England, i henhold til hvilken smørprisen til nævnte land fra 1. oktober 1949 ville blive nedsat fra 612 kr. til 517 kr. Da man måtte anse det for meget betænkeligt at gennemføre en pludselig nedsættelse af afregningstallet med ca. 1 kr. pr. kg fra 1. oktober 1949, altså ved indledningen til vinterhalvåret med den sæsonmæssigt lavere produktion og dyrere produktionsomkostninger, fandt man det hensigtsmæssigt straks (fra 23. juni) at nedsætte afregningstallet til 6 kr. i håb om, at man ved tilskud af smørpuljen og salg af visse kvantiteter smør til tredieland mod noget højere priser end Englandsprisen kunne opretholde dette afregningstal (6 kr.) igennem vinterhalvåret 1949—50. Der skete nu det meget glædelige, at det, grundet på en udpræget knaphed på smørmarkedet som følge af tørke i en række europæiske lande og delvis hjulpet af devalueringen, lykkedes at afsætte det til disposition for tredieland (25 pct. af eksporten i høståret 1949—50) værende smørkvantum, ialt ca. 35 000 t, til meget højere priser end forventet, og som følge heraf har man ikke blot hidtil kunnet opretholde afregningstallet 6 kr. uden tilskud fra puljen, men denne voksede i løbet af vinteren, indtil den pr. 11. marts 1950 udgjorde 87,9 mill. kr. Da imidlertid eksporten fra nu og indtil 1. oktober d. å. så godt som udelukkende må dirigeres til England for at opfylde kravet om levering af 75 pct. af høstårets totaleksport, vil det sige, at der for hele denne eksportmængde (skønsmæssigt anslået til ca. 70 mill. kg) af puljen skal ydes ca. 1 kr. pr. kg, for så vidt afregningstallet på 6 kr. skal kunne opretholdes i den anførte periode. Herved ville puljen blive nedbragt til 18—20 mill. kr. Da smørekseportudvalget imidlertid nødvendigvis for at kunne finansiere eksporten behøver en driftskapital på 20—30 mill. kr., og da man ikke i den kommende vinter tør regne med så gunstige afsætningsforhold som i den nu forløbne vinter, vil Mejeri-brugets Smørekseportudvalg formentlig se sig nødsaget til at overveje betimeligheden af at foretage en yderligere nedsættelse af afregningstallet i løbet af sommeren, medmindre det skulle lykkes ved de forestående forhandlinger med det engelske fødevarerministerium at opnå en forhøjelse af eksportprisen med gyldighed fra et tidligere tidspunkt end 1. oktober d. å.

Vi har fundet anledning til at fremkomme med denne ret udførlige redegørelse til forklaring af de nærmere omstændigheder ved smørpuljens tilvejebringelse og dennes anvendelse til udligning af smørpriserne. Når man fra visse sider har hæftet sig ved størrelsen af det i smørpuljen opsamlede beløb, må disse omstændigheder tages i betragtning, ligesom beløbet må ses på baggrund af, at Danmarks smørproduktion repræsenterer en værdi af ca. 1 milliard kr. og den samlede mælkeproduktion en værdi af ca. 1,7 milliarder kr. årlig.

Som det vil være fremgået af foranstående, virker det her omhandlede udligningssystem, som det er hensigten fortsat at praktisere igennem det af Mejeri-brugets Smørekseportudvalg fastsatte afregningstal således, at alle smørekseportvirksomheder og mejerier ligestilles prismæssigt uden hensyn til, om vedkommende virksomhed er tilsluttet smørekseportudvalget eller ej, idet afregningstallet automatisk regulerer priserne for mælk og mejeriprodukter såvel på hjemmemarkedet som til eksport, og spørgsmålet om et eventuelt udtrædende medlems ret til at få udbetalt en forholdsmæssig andel af organisationens kapital kan derfor formentlig